

Landtmannen

Tidskrift för Sveriges jordbruk och dess binäringar.

Organ för Sveriges Landtbrukslärarförening.

Utgifvare:

Wilhelm Flach.

Erik Insulander.

Nils Hansson.

“Landtmannen” utgifves hvarje lördag samt kostar för helt år kr. 4: 60 och med praktiska bilagan “Landtmannens Månadsblad” kr. 5: 65, postbefordringsafgiften in-beräknad.

Uppsatser, afsedda för “Landtmannen”, sändas till kanslirådet Wilhelm Flach, adr. Floragatan 22, Stockholm, samt uppsatser för “Landtmannens Månadsblad” till agronomen Erik Insulander, Tullgarn pr Jerna. Landtbrukslärarföreningens representant i redaktionen: agronomen Nils Hansson, Framnäs pr Åkarp.

Annonspolis: 5 öre pr millimeter enkelspalt. Annonser böra insändas till Ep. af Landtmannen, adr. Linköping, före torsdagen för att kunna inflyta i veckans nummer.

Några ord om möjligheten att utpeka vattenådror med s. k. slagruta.

Uti flera nummer af “Landtmannen” ha förekommit små inlägg om “slagruta”. Öfverassistenten Pehr Bolin ställer sig mycket skeptisk gentemot allt som anförts till försvar för detta fenomen. Uti n:r 6 s. 93 affärdas saken helt lättvindigt. “Konststycket att med s. k. slagruta leta reda på vattenådror lyckas lika bra som exempelvis det att kunna utestänga sjukdomar från ladugården genom att öfver dörrporten fastspika en död uggle eller liknande”. Men i n:r 12 s. 191 uppträder föreståndaren vid Hvilans mejeri hr Ragnar Blomberg till försvar för slagrutan med hänvisande till af red. vitsordad, flerårig erfarenhet. Häremot uppträder ånyo hr Bolin s. 221, förmenande det vara själfbedrägeri från hr Blombergs sida. Hr Bohlin fasthåller bestämdt det orimliga däruti, att utslag skulle endast ernås, då man befinner sig *vertikalt* öfver vattenådern. Det borde väl visa sig lika bra en eller annan meter åt sidan.

Ofvanpå detta meningsutbyte har en anonym författare i Göteborgs Aftonblad (13 april) skrivit en längre artikel om slagrutan, däri han visar sig ha studerat de undersökningar, som särskildt flera tyska forskare ha ägnat åt ifrågavarande egendomliga fenomen, bl. a. den framstående geologen prof. Albert Heim i Zürich. Förf. i Göteborgs Aftonblad ställer sig på den ståndpunkten, att här finnes något att förklara och att kritiken bör ej bestå i att “föraktfullt rycka på axlarna, när förmågan att förklara icke räckt till”.

Då undertecknad nu griper till pennan är det ej i afsikt att komma med gissningar om fenomenets natur, utan endast att beskrifva de erfarenheter, som hr Blomberg gjort vid så många tillfällen. I likhet med hr Bolin stod jag länge misstrogen gentemot alla påståenden om möjligheten att kunna med slagruta uppsöka gifvande vattenådror. Sålunda, då det vid folkhögskolan Hvilan skulle grävas

en brunn — det var år 1874 — ville jag ej lyssna till de anvisningar, som lämnades af en då lefvande vidt bekant "slagruteman" från Lund vid namn Nils Bengtsson, utan bestämde själf plats för brunnsgräfningen med det resultat att vi nedträngde till 26 fots djup i moränlera utan att få mer än vanligt "tärevatten". Ej en enda ådra påträffades, såsom denne Nils Bengtsson ju äfven förutsagt.

Då vattentillgången befanns otillräcklig i nyssnämnda brunn n:o 1 lät jag efter några år gräfvä en annan n:o 2. Jag anmodade då en närboende gammal ärevördig nämde-man och kyrkovärd Måns Olsson i Åkarp att "visa ut vatten", såsom det här i trakten heter. Utan att veta om Nils Bengtssons utsago gick M. O. fram i precis samma linje och visade äfven ut där en korsande åder stöter till, såsom äfven N. B. sagt. Men då denna plats af lokala förhållanden ej kunde användas och då vattenådern gick fram under ett värderikt päronträd, som borde skonas, gräfde jag den nya brunnen ett par meter vid sidan om den utvisade vattenådern, men liksom förut med negativt resultat. Brunnen gaf endast tärevatten. Dock ännu var jag ej kurerad för min misstro. Vi behöfde några år senare gräfvä en tredje brunn på ett nyköpt område. Jag hade då ej tillgång till någon utvisare utan bestämde platsen, där det bäst passade att ha brunn. Nu lyckades det öfver förväntan bra. På 12 fots djup framsprang i östra kanten af brunnen en starkt gifvande ådra och en något mindre i södra sidan. Ur denna brunn n:o 3 pumpas dagligen 2,000 liter vatten. Nåväl, säger man, detta bevisar ju ingenting. Visserligen. Men nu hade jag litet materiel, hvarmed jag kunde examinera vattenutvisare, då sådana påträffades, ty jag ställde mig fortfarande skeptisk. Att den gamle kyrkovärden Måns Olsson utvisade samma vattenådra som Bengtsson är nyss nämndt. Jag pröfvade M. Olssons förmåga på en annan brunn n:o 4, (belägen å ett mig tillhörigt hemman), där jag vid brun-

rensningen funnit att den rikt gifvande ådran kom in vid sydöstra sidan och gick ut vid den motsatta. Detta utvisades korrekt af M. O. Sedan blef det bekant att den unge mejeriföreståndaren Ragnar Blomberg ägde i sin högra arm en ytterst stor känslighet för vattenuppsökande, men alls ingen i den vänstra. Då han går fram öfver en vattenådra, råkar högra handen i en häftig darrning. Jag pröfvade honom på alla fyra brun-narna och han utsade i *alla enskildheter*, huru vattenådrorna löpte fram, liksom äfven att ingen ådra rann till n:o 1. Särskildt påfallande var det, att han kunde följa samma vattenådra som N. Bengtsson och M. Olsson och äfven påpeka den korsande ådran. Hr Blomberg är nu mycket anlitad att "visa ut vatten" och gör detta utan någon som helst ersättning. Jag har efter hans anvisning helt nyligen grävt en liten brunn i min trädgård. Han utvisade en plats, där en ådra stötte till en annan. Båda voro dock enligt hans utsago svaga. Vid anställd gräfning bekräftades anvisningen fullkomligt.

Hr B. behöfver ingen käpp (slagruta) för att visa ut vatten. Han går fram med hängande arm eller ock med handen något framsträckt. Så snart han kommer vertikalt öfver en vattenådra, börjar handen darra häftigt, och är ådran stark är det honom ej möjligt att hålla handen eller armen stilla, och någon annan förmår ej heller häjda rörelserna. Det skulle vara omöjligt för honom att skrifva, om han placerades midt öfver en ådra. Tager han ett litet steg till sidan, upphöra darrningarna. Dessa äro, då han befinner sig öfver en stark vattenådra, så starka, att han känner en obehaglig och ganska svår fysisk smärta.

För att utröna skillnaden i arm-muskulernas spänning å de båda armarna — den vänstra armen är, såsom ofvan sagts, okänslig för vattenådror — har jag anställt följande experiment. Vi skuro en tvågrenad tämligen späd kvist af en växande buske — det råkade vara lind. — Kly-

kans grenar voro omkring 25 å 30 cm. långa och den gemensamma stamdelen några få cm. Hr. Blomberg fattade grenspetsarna med de båda händerna, knögarna uppåtvända, underarmarna framsträckta och grenspetsen riktad uppåt. Han placerade sig därefter öfver den af mig kända vattenådran vid brunnen n:o 3. Efter en helt liten stund började den fria kviständan röra sig i riktning mot hr B:s bröst under darrande rörelser och när den kommit i vågrät riktning, vibrerade den häftigt. Jag observerade därunder armmusklenar, speciellt öfverarmens tvåhöfdade muskel (M. biceps). I början voro dessa muskler helt slappa, men när grenspetsen nått den vågräta ställningen och vibrerade som häftigast, *befanns högra armens muskel i den starkaste spänning, under det att den vänstra biceps var fortfarande slapp.* Detta försök upprepades flera gånger med samma resultat. *Här finnes ingen möjlighet att hänvisa på medvetet eller omedvetet bedrägeri.* Jag behöfver ej ge hr B. någon orlofsedel om redbarhet. Hela bygden kunde gå i borgen för honom. Och han begagnar ej sin medfödda förmåga till egen vinning. Att annars medvetet bedrägeri kan förekomma förnekas ingalunda, och jag har själf mig bekant ett sådant fall. De som syssla med brunngrävning som yrke, kunna lätt råka i frestelse att föregifva sig kunna utvisa vatten. För öfrigt måste det framhållas, att *det finnes många olika grader af känslighet i detta hänseende.* För egen del synes jag vara okänslig.

Herr öfverassistent Bolin söker i sin sista artikel reducera till löjlighet hr Blombergs utsago, att man måste befinna sig vertikalt öfver vattenådran för att få känning af den, och talar därvid om vattenådror af $\frac{1}{2}$ cm:s genomskärning, en groflek, som "torde vara ganska grundligt tilltagen". Jag förstår ej det fortsatta resonemanget af hr B., nämligen att en sådan vattenådra skulle blott påverka "en fläck på armens yta af $\frac{1}{2}$ cm:s genomskärning", och lämnar det därför åsido. Men jag kan ej un-

derlåta påpeka, att all brunnsgrävning skulle åtminstone i denna del af Sverige upphöra, om vattenådrornas dimensioner voro reducerade till tjockleken af en blyertspenna. Det förtjänar kanske äfven nämnas, att det i denna trakt af Malmöhus län finnas två bäddar af moränleror, af hvilka den öfre har rätt ofta en märktighet af 8—12 fot. Om dessa moränleror ligga direkt på hvarandra, blir brunnen föga vattengifvande. Men äro de åtskiljda af ett gruslager, plägar detta vara rikt vattenförande, äfven om det är helt tunnt. Vattnet plägar då strömma fram i smala, slingrande rännilar, där gruslagret består af gröfst material. Det är dessa rännilar som benämnas vattenådror.

Nu till sist ett spörsmål till hr öfverassistent Bolin. Om någon för ett par tiotal år sedan hade frågat hr Bolin, om den organiska naturen ägde tillräcklig energi att assimilera luftens fria kväfve, så hade svaret helt säkert blifvit nekande. Ett dylikt svar fick undertecknad af en mycket framstående svensk vetenskapsman och då jag hänvisade till det af alla landtmän kända förhållandet, att man efter en rik ärtgröda kunde vänta en rik korngröda, blott åkerjorden erbjöd tillräckligt af växtens askbeståndsdelar, så fick jag det besked, att *landtmännens iakttagelse var felaktig.* Men nu hr Bolin! Blir svaret äfven nu afvisande? Jag kunde ju i detta sammanhang hänvisa på röntgenstrålar eller radium eller blott därpå, att vi ej ha något sinne för uppfattning af de kemiska strålarna i solljuset.

Förf. i Göteborgs Aftonblad synes vara böjd för att "sammanställa fenomenet med de *radioaktiva* verknin-garne från det friska, i jorden rinnande vattnet". Kanske lösningen på det gåtfulla ligger där?

I alla händelser är jag öfverens med hr Bolin däruti, att vi med trygghet kunna taga ned den öfver dörren upphängda döda ugglan, men försiktigheten bjuder att ej så tvärsäkert förneka fenomenet med slagrutan.

Leonard Holmström.

